

Retrain to avoid obsolescence!

Μία προσωπική μαρτυρία για το τι σημαίνει στην πράξη «γηράσκω αεί διδασκόμενος»

Παναγιώτης Αλεβαντής

[Μέντορας καριέρας](#) • [LinkedIn](#)

Φυσικός, τέως στέλεχος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Λέξεις κλειδιά: δια βίου μάθηση, νοοτροπία επαναικπέδευσης, επαγγελματική σταδιοδρομία

Aυτός ήταν ο τίτλος ενός άρθρου που είχε δημοσιεύσει στο περιοδικό «Electronic Design» ο Robert (Bob) Heikes, διευθυντικό στέλεχος της Motorola. Μου το έδωσε ο αείμνηστος καθηγητής μου, Θεόδωρος Δεληγιάννης, όταν τον επισκέφτηκα την άνοιξη του 1979 στο εργαστήριο της Ηλεκτρονικής στο Πανεπιστήμιο Πατρών, μόλις είχα ολοκληρώσει την στρατιωτική μου θητεία και έψαχνα τι θα κάνω επαγγελματικά.

Στο άρθρο αυτό ο Heikes τόνιζε μεταξύ άλλων πως η επανεκπαίδευση είναι ευθύνη του μηχανικού, αλλά «*This may mean sacrifices for some individuals. But I feel you'll never find successful people who work less than a 60-hour week. Sure, if a fellow wants to put in his eight hours a day, then go home and watch television, that's fine. But he won't get ahead. And in an economic downturn, he may not survive in a high-technology business*». Πρόσθετε, επίσης, πως για να συμμετέχουν στην κούρσα των ημιαγωγών (έναν από τους τομείς των τεχνολογιών αιχμής από την δεκαετία του 1970 και μετά) «*engineers will have to retrain themselves. Companies will have to retrain themselves. And countries will have to retrain themselves*».

Σήμερα που συζητούμε για το [ψηφιακό μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης](#), θέλω να μοιραστώ μαζί σας πώς με βοήθησε στην σταδιοδρομία μου η διαρκής προσπάθεια που έκανα, από τα φοιτητικά

μου ακόμη χρόνια, να μαθαίνω πράγματα, ακόμη και αν αυτά την δεδομένη χρονική στιγμή δεν συνδέονταν άμεσα με τις σπουδές ή με την επαγγελματική μου απασχόληση.

Η ελληνική μου δεκαετία (1973-1983)...

Εγώ, πάντως, στις αρχές της δεκαετίας του 1970 δεν περίμενα να διαβάσω τις συμβουλές του Heikes για να αποκτήσω την κουλτούρα της επανεκπαίδευσης. Ήδη από το Πανεπιστήμιο παρακολουθούσα ως ακροατής επιπλέον μαθήματα και συχνά τακτικά στην Πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη. Με τα χρήματα που έβγαζα δουλεύοντας τα καλοκαίρια αγόραζα βιβλία Φυσικής και Μαθηματικών στα αγγλικά και τα γαλλικά.

Για μένα ακόμη και η 28μηνη θητεία μου στον στρατό δεν πήγε χαμένη. Αφού πέρασα τις σχετικές εξετάσεις, έλαβα την ειδικότητα του στρατιωτικού διερμηνέα αγγλικής. Μετά την βασική εκπαίδευση και την υπηρεσία σε παραμεθόριο περιοχή, μετατέθηκα στο Μεταφραστικό Γραφείο του Γενικού Επιτελείου Στρατού στην Αθήνα. Εκεί έμαθα να μεταφράζω στην πράξη υπό την καθοδήγηση επαγγελματιών μεταφραστών. Εκείνη την εποχή δεν υπήρχε σχετική σχολή στην Ελλάδα, αφού το 1977-1978 είχε μόλις αρχίσει να λειτουργεί το [Κέντρο Μετάφρασης και Διερμηνείας](#) (ΚΕΜΕΔΙ) στην Κέρκυρα. Η μεταφραστική μου εκπαίδευση τελειοποιήθηκε, όταν δούλεψα αργότερα ως

βοηθός αρχισυντάκτη για Τεχνολογία και Φυσική στην Εγκυκλοπαίδεια «Πάπυρος-Larousse-Britannica».

Επιπλέον, το φθινόπωρο του 1978, ενώ ήμουν ακόμη στο στρατό, παρακολούθησα το πρώτο σεμινάριο μικροϋπολογιστών που οργάνωσαν η Ένωση Ελλήνων Φυσικών και η Ένωση Ελλήνων Χημικών. Για να το παρακολουθήσω, ζήτησα να είμαι εξοδούχος Δευτέρα, Τετάρτη, Παρασκευή και να μπαίνω υπηρεσία τα Σαββατοκύριακα. Είπαμε, η επανεκπαίδευση απαιτεί θυσίες...

Παράλληλα με την Εγκυκλοπαίδεια, έγραφα την στήλη «Τεχνολογία-Επιστήμες» στο περιοδικό «Επίκαιρα» και την στήλη «Καλειδοσκόπιο» στο περιοδικό «4Τροχοί». Γι' αυτό έπρεπε να διαβάζω πολυάριθμα περιοδικά, ώστε να ενημερώνομαι διαρκώς σχετικά με τις τελευταίες εξελίξεις στους τομείς της τεχνολογίας και των θετικών επιστημών. Εκείνη την εποχή ενδιαφέρθηκα για τις βάσεις δεδομένων που άρχιζαν να δημιουργούνται. Παρακολούθησα όλες τις σχετικές παρουσιάσεις της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας καθώς και τις πρώτες δράσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο πλαίσιο του προγράμματος [«ESPRIT»](#).

Το καλοκαίρι του 1983 θυσίασα μερικές μέρες από τις καλοκαιρινές μου διακοπές για να παρακολουθήσω ένα σεμινάριο για βάσεις δεδομένων που οργάνωσε στην Ορθόδοξη Ακαδημία Κρήτης το Ινστιτούτο Πληροφορικής του Ερευνητικού Κέντρου Κρήτης (το σημερινό Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας). Οι σημειώσεις που κράτησα τότε αποδείχτηκαν ιδιαίτερα χρήσιμες λίγα χρόνια αργότερα στις Βρυξέλλες...

Παράλληλα, το πρώτο εξάμηνο του 1983 παρακολούθησα το Μακροχρόνιο Πρόγραμμα «Management Β'» στο Ελληνικό Κέντρο Παραγωγικότητας (ΕΛΚΕΠΑ), ένα πρόγραμμα που, εκείνη την εποχή, υποκαθιστούσε με επιτυχία την πλήρη απουσία προγραμμάτων MBA στην Ελλάδα. Εκτός από στοιχεία διοίκησης παραγωγής και προσωπικού έμαθα μερικά μυστικά χρηματοοικονομικής διαχείρισης και κοστολόγησης, τα οποία αποδείχτηκαν εξαιρετικά χρήσιμα στην μεταγενέστερη σταδιοδρομία μου.

... και τα 33 χρόνια μου στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Στις αρχές του 1984, έχοντας πετύχει στις εξετάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής άρχισα να εργάζομαι ως μεταφραστής στις Βρυξέλλες. Η Επιτροπή είχε, και έχει, ένα πλουσιότατο

πρόγραμμα κατάρτισης του προσωπικού της, το οποίο φυσικά αξιοποίησα στο έπακρο. Παρακολούθησα αρχικά την σειρά σεμιναρίων για τους νεοπροσληφθέντες υπαλλήλους και άρχισα να μπαίνω σιγά σιγά στο νόημα. Χρειάστηκε βέβαια να διαβάσω και πολλά γιατί εκείνη την εποχή οι γνώσεις μου στον τομέα της ιστορίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης ήταν πρακτικά ανύπαρκτες. Από τα [Απομνημονεύματα του Ζαν Μονέ](#) μέχρι τις [Συνθήκες](#) για την ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Άρχισα, επίσης, να διαβάζω τον τοπικό τύπο και πολύ γρήγορα έγινα τακτικός αναγνώστης του [«Test-Achats»](#), του περιοδικού της Ένωσης Καταναλωτών του Βελγίου. Οι γνώσεις που είχα αποκτήσει στον τομέα των βάσεων δεδομένων με οδήγησαν στην θέση του υπευθύνου δημιουργίας της ελληνικής έκδοσης της βάσης νομικών δεδομένων «CELEX» (σημερινή [Eur-Lex](#)) και εμμέσως στην εισαγωγή των ελληνικών χαρακτήρων στα συστήματα πληροφορικής της Επιτροπής. Εκπαιδεύτηκα στην χρήση της βάσης της οποίας έγινα και εκπαιδευτής. Παρακολούθησα, επιπλέον, την εκπαίδευση στην Δημόσια Ομιλία σε ένα τριήμερο σεμινάριο που δίδαξε ένας παρουσιαστής της Βρετανικής τηλεόρασης. Εκπαιδεύτηκα και στην Διαχείριση Έργων (Project Management), κάτι που με βοήθησε να διαχειριστώ με επιτυχία όλα τα projects που ανέλαβα στην συνέχεια.

Στην CELEX δεν ασχολήθηκα μόνο με την προδιαγραφή των προσαρμογών που ήταν απαραίτητες για τον χειρισμό των ελληνικών χαρακτήρων αλλά συμμετείχα και στην μελέτη του εκσυγχρονισμού του συστήματος. Γι' αυτό άρχισα να διαβάζω τις [Communications of the ACM](#) και να παρακολουθώ τις εργασίες των Special Interest Groups για Information Retrieval ([SIGIR](#)) και για Management of Data ([SIGMOD](#)). Μετά το άνοιγμα της Ελληνικής CELEX στο κοινό, την [εισαγωγή των Ελληνικών στα συστήματα πληροφορικής της Επιτροπής](#) και την υλοποίηση της [πρώτης φάσης του εκσυγχρονισμού ολόκληρης της βάσης](#), ασχολήθηκα με τις [λειτουργικές προδιαγραφές της εκτεταμένης πολυγλωσσίας](#) (στην Γενική Διεύθυνση Μετάφρασης).

Στην συνέχεια ανέλαβα την ομάδα πληροφόρησης της Γενική Διεύθυνση (ΓΔ) Ανταγωνισμού, όπου και ξανασυνδέθηκα με τον χώρο της (ηλεκτρονικής πλέον) τυπογραφίας αλλά και με την οργάνωση της ροής της πληροφορίας στην ΓΔ. Είχα εντωμεταξύ γίνει φανατικός αναγνώστης της [Har-](#)

[vard Business Review](#) και από εκεί εντόπισα το βιβλίο [The Information Mosaic](#). Αφού το καταβρόχθισα, εφάρμοσα την μεθοδολογία που περιέγραφε για να εντοπίσω τις πληροφορίες, τις οποίες είχαν ανάγκη για να κάνουν τη δουλειά τους οι συνάδελφοι της ΓΔ. Στην συνέχεια κατέστρωσα το πρώτο Βασικό Σχέδιο για την πληροφόρηση στην ΓΔ που αποτέλεσε τη βάση για την εκπαίδευση του προσωπικού, το πρόγραμμα δημοσιεύσεων και τις συνδρομές στις εξωτερικές βάσεις δεδομένων.

Επόμενος σταθμός η Μονάδα Πολιτικής Προστασίας. [Τι είναι η Πολιτική Προστασία](#); Για να το μάθω παρακάλεσα τον εθνικό εκπρόσωπο του Βελγίου να μου υποδείξει κάποια εκπαίδευση για να μπω στο νόημα. Με προσκάλεσε, λοιπόν, να παρακολουθήσω τις συναντήσεις για την αναδιαμόρφωση των σχεδίων έκτακτης ανάγκης της Περιφέρειας των Βρυξελλών. Εκεί γνώρισα τον καθηγητή [Patrick Lagadec](#), του οποίου διάβασα όλα σχεδόν τα βιβλία. Επιπλέον, ανέλαβα να φτιάξω την [ιστοσελίδα](#) της μονάδας και έτσι μου δόθηκε η ευκαιρία να διαβάσω τις εκθέσεις όλων των συναντήσεων εργασίας που είχαν γίνει στο παρελθόν, προκειμένου να συντάξω περιλήψεις. Παράλληλα, συμμετείχα ή μελετούσα τα πορίσματα από όλα τις συναντήσεις εργασίας (workshops) που χρηματοδοτούσε η Μονάδα. Κάποια στιγμή επέστρεψα στην ΓΔ Μετάφρασης, όπου εκτός από τα διάφορα ενημερωτικά σεμινάρια για μεταφραστικά εργαλεία και θέματα γλώσσας προσπάθησα να μάθω και Βουλγάρικα — πήγα μάλιστα και δύο εβδομάδες στο Πανεπιστήμιο της Σόφιας για εντατικά μαθήματα. Δυστυχώς, στις Βρυξέλλες δεν έπεσα σε καλό δάσκαλο και στο τέλος της διετίας εγκατέλειψα την προσπάθεια. Τα τρία τελευταία χρόνια της σταδιοδρομίας μου ως υπεύθυνος του Γραφείου Αθηνών της ΓΔ Μετάφρασης συμμετείχα σε όλες τις [εκδηλώσεις](#) (συνέδρια και ημερίδες εργασίας), όχι μόνο ως οργανωτής και μέντορας αλλά και ως εκπαιδευόμενος. Παράλληλα, συμμετείχα και στην δημιουργία του Ελληνικού Δικτύου Ορολογίας ([ΕΔΟ](#)).

Συμπερασματικά, σε τι με βοήθησε η επανεκπαίδευση.

Επαγγελματικά να είμαι πάντα ενημερωμένος για τα θέματα που έπρεπε να διαχειριστώ. Να διευθύνω αποτελεσματικά τα δύσκολα έργα που μου είχαν αναθέσει — εισαγωγή των ελληνικών και της πολυγλωσσίας στους υπολογιστές,

δημιουργία της ελληνικής CELEX, οργάνωση της υπηρεσίας πληροφόρησης σε δύο ΓΔ, δημιουργία του δικτύου [«CECIS»](#) για την επικοινωνία των υπηρεσιών πολιτικής προστασίας των κρατών μελών, ανάδειξη του ευρωπαϊκού αριθμού επειγόντων 112, δημιουργία υποδομής για την ελληνική γλώσσα και μετάφραση.

Εξακολουθώ να [διαβάζω](#) και να μαθαίνω καθημερινά. Σε αυτό βοηθά και η συγγραφή, πάνω από μια 10ετία, της (μέχρι πρότινος) εβδομαδιαίας (και τώρα μηνιαίας) στήλης *«Προστασία του πολίτη και καθημερινότητα»* στην καθημερινή εφημερίδα «Χανιώτικα Νέα». Μια μέρα, συνταξιούχος πια, περπατούσα στα Χανιά με ένα σακίδιο στην πλάτη. Ένας παππούς, για να με πειράξει, μου πέταξε *«Ακόμη στο σχολείο πηγαίνεις;»*, στο οποίο χωρίς να το πολυσκεφτώ απάντησα *«Γηράσκω αεί διδασκόμενος»*. *«Εκεί με έπιασες»* μου είπε χαμογελώντας. Αυτό το μήνυμα του σοφού [Σόλωνα](#) που μας μεταφέρει ο Πλάτωνας είναι, νομίζω, και η πεμπτουσία της επανεκπαίδευσης.

Η πεμπτουσία της επανεκπαίδευσης

Διαβάζουμε – βιβλία, άρθρα, ιστοσελίδες σε όσες γλώσσες ξέρουμε

Συμμετέχουμε – σε συνέδρια, σεμινάρια, ημερίδες, MOOCs

Συζητούμε – με συναδέλφους, φίλους καθώς και με *«καλούς κι αγαθούς δασκάλους»*

Θυσιάζουμε – χρόνο και χρήμα ([χωρίς να το παρακάνουμε](#))

Θυμόμαστε – ότι οι επιστήμονες, οι εταιρείες, ακόμη και τα κράτη που δεν επανεκπαιδεύονται θα είναι πάντα θεατές των εξελίξεων, ιδίως στους τομείς των τεχνολογιών αιχμής.

Οι απόψεις είναι προσωπικές και δεν εκφράζουν κατ' ανάγκη την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. <http://alevantis.blogspot.com>